

TISUS-optimerade text

Globaliseringens framtid – är den globaliserade världsordningen vid vägs ände?

Med globalisering avses i regel den process där varor, kapital, människor och idéer rör sig allt friare över nationsgränserna. Under de senaste sjuttio åren har denna utveckling betraktats som närmast självklar. På senare tid har dock frågan väckts om eran håller på att ta slut. En framträdande röst i debatten är den amerikanske analytikern Peter Zeihan, vars bok *The End of the World is Just the Beginning* (2022) förutspår en snar kollaps av världsordningen. Frågan är emellertid om en så pessimistisk prognos verkligen håller för en närmare granskning.

Det finns onekligen flera tecken som talar för en sådan tes. Demografin i industriländerna pekar mot stagnation, eftersom en åldrande befolkning innebär färre arbetstagare och högre kostnader för välfärden. Dessutom har handelskonflikter mellan stormakter, energikrisen i Europa och flera utdragna krig satt globaliseringen under stark press. Även den internationella sjöfarten har visat sig vara känslig för geopolitiska störningar och har drabbats av återkommande avbrott. Ur det perspektivet kan man förstå varför vissa analytiker drar slutsatsen att den fria handels era nu närmar sig sitt slut.

Å andra sidan finns det starka skäl att ifrågasätta de mest dramatiska prognoserna. Trots omfattande sanktioner fortsätter Ryssland att exportera energi och spannmål, om än via nya kanaler. Sjöfarten har återhämtat sig väl efter pandemin, och Kina har visserligen ekonomiska problem men befinner sig inte på randen till sammanbrott. Migrationen till Europa har dessutom mildrat de demografiska utmaningarna, vilket ofta förbises av

pessimisterna. Den förnybara energin har också utvecklats snabbare än väntat och minskar därmed beroendet av importerade fossila bränslen från instabila regioner.

En mer balanserad tolkning är därför att globaliseringen genomgår en omvandling snarare än en kollaps. Handeln blir sannolikt mer regional och politiskt styrd, men de djupa ekonomiska banden mellan kontinenterna försvinner inte över en natt. Företagen anpassar sina leveranskedjor, staterna prioriterar strategisk självförsörjning, och samtidigt fortsätter teknik och kapital att röra sig globalt. Den nya världsordningen kommer alltså att se annorlunda ut, men inte nödvändigtvis sämre eller mer kaotisk på alla områden.

Sammanfattningsvis tycks det vara klokt att förbereda sig på en mer osäker och fragmenterad värld, men lika klokt att möta tvärsäkra undergångsprofetior med en viss skepsis. Verkligheten visar sig nästan alltid vara mer komplex – och mer motståndskraftig – än de mörkaste prognoserna ger sken av. Globaliseringen tar inte slut, men dess karaktär förändras.